Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы прарэктар БДУКМ
______________В. М. Міхееў
«____»_____________2013 г.
Рэгістрацыйны № ВД-_____ /вуч.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ФАЛЬКЛОРНЫ ПРАКТЫКУМ
Раздзел 2. БЕЛАРУСКІЯ СЯМЕЙНА-РОДАВЫЯ АБРАДЫ

*Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці 1-18 01 01
Народная творчасць (па напрамках), напрамку спецыяльнасці
1-18 01 01-05 Народная творчасць (фальклор)*

Мінск
БДУКМ
2013

СКЛАДАЛЬНІК

Н. В. Петухова, выкладчык кафедры этналогіі і фальклору ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

аддзел фалькларыстыкі і культуры славянскіх народаў дзяржаўнай навуковай установы «Цэнтр даследавання беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі»;

Т. Ф. Сухоцкая, дацэнт кафедры беларускай літаратуры і культуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя М. Танка», кандыдат культуралогіі, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай этналогіі і фальклору ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 5 ад 14.01.2013 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 3 ад 06.02.2013 г.)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Адказны за рэдакцыю: В. Б. Кудласевіч
Адказны за выпуск: Н. В. Петухова

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна «Фальклорны практыкум» складаецца з трох раздзелаў: «Беларускі народны каляндар», «Беларускія сямейна-родавыя абрады», «Абрадавая атрыбутыка».

Сямейна-родавыя абрады ўзыходзяць да часоў язычніцтва. Гэта адзін з важнейшых відаў абрадавай творчасці, яго адметная сістэма жанраў прымеркавана да пэўных сямейных рытуалаў. Асноўныя цыклы сямейна-родавых абрадаў: радзінна-хрэсьбінны, вясельны і пахавальна-памінальны, якія адлюстроўваюць важнейшыя падзеі жыцця чалавека: нараджэнне, шлюб, смерць.

Раздзел «Беларускія сямейна-родавыя абрады» вучэбнай дысцыпліны «Фальклорны практыкум» разлічаны на тэарэтычнае і практычнае засваенне ведаў у галіне сямейна-абрадавага фальклору беларусаў, і патрабуе высокай ступені кампетэнтнасці спецыялістаў у рэчышчы рэгіянальнага этнафанічнага ўвасаблення традыцыі ў выканальніцкай дзейнасці.

Выкладанне раздзела «Беларускія сямейна-родавыя абрады» вучэбнай дысцыпліны «Фальклорны практыкум» прадугледжвае сувязь з іншымі дысцыплінамі: «Беларускі фальклор», «Этнаграфія», Міфалогія», «Методыка арганізацыі фальклорнай дзейнасці», «Этнафанічны практыкум» спецыялізацыі «этнафоназнаўства».

Мэта дысцыпліны – пазнаёміць студэнтаў з асноўнымі этапамі развіцця і фарміравання беларускага сямейна-абрадавага фальклору, узбагаціць іх разуменне беларускага сямейна-абрадавага фальклору як унікальнай і самабытнай з’явы беларускай традыцыйнай народнай культуры, якая адлюстроўвае сістэму гуманістычных і сацыяльна-культурных каштоўнасцей беларускага народа.

Задачы дысцыпліны:

– пазнаёміць студэнтаў з асноўнымі паняццямі і тэрміналогіяй вывучаемай дысцыпліны;

– тэарэтычна і практычна азнаёміць студэнтаў з асноўнымі абрадамі сямейна-родавага цыкла і іх структурай;

– выпрацаваць практычныя этнафанічныя ўменні і навыкі выканання народных песень і здольнасці да іх адэкватнага ўвасаблення і інтэрпрэтацыі на сучасным этапе;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

– развіццё актыўнага творчага мыслення і самастойнасці меркаванняў, фарміраванне аналітычнай кампетэнцыі (разуменне спецыфікі і значнасці).

У выніку вывучэння дадзенага раздзела дысцыпліны выпускнік павінен *ведаць:*

– сямейныя абрады беларусаў;

– законы існавання і пераемнасці традыцый у фальклорных асяродках;

– прынцып фарміравання на дакументальнай аснове рэпертуару спеўнай этнафанічнай суполкі, фальклорнага аб'яднання;

– методыку работы педагога-лідара з удзельнікамі ў фальклорным аб'яднанні;

умець:

– наладзіць працэс пошуку, развучвання і выканання рэпертуару фальклорнага аб'яднання, складзенага на дакументальнай аснове;

– перадаваць рэгіянальныя асаблівасці беларускага спеўнага фальклору ў галіне інтанавання і гуказдабывання;

– валодаць прынцыпамі мастацка-эстэтычнага кіравання дзейнасцю аматарскіх і прафесійных фальклорных калектываў і аб'яднанняў;

– улічваць асабістыя творчыя асаблівасці ўдзельніка фальклорнага аб'яднання, неабходнасць імправізацыі і самавыяўлення пры фальклорнай дзейнасці.

Раздзел «Беларускія сямейна-родавыя абрады» мае тэарэтычную і практычную скіраванасць, прадугледжвае вывучэнне сутнасці і спецыфікі існавання сямейна-родавых абрадаў, іх структурных кампанентаў і рэгіянальных асаблівасцей, вызначэнне месца і ролі сямейна-родавага фальклору ў жыццядзейнасці беларускага этнасу.

Пры вывучэнні раздзела «Беларускія сямейна-родавыя абрады» выкарыстоўваюцца наступныя метады навучання: тлумачальна-ілюстратыўныя, рэпрадукцыйныя метады (расказ, тлумачэнне, бяседа, дыскусія, лекцыя, дэманстрацыя кіна- і аўдыязапісаў, палявых відэазапісаў аўтэнтычных абрадаў, метад слыхавога перайманне ў працэсе актуалізацыі фальклорнай спадчыны), праблемны (творчы дыялог, вопыт, назіранне, эксперымент), метады самастойнай работы студэнтаў (работа з першакрыніцамі, расшыфроўка аўдыя- і відэаматэрыялаў), кантрольна-ацэначныя метады (адказы на семінарах, практыкаванні).

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў прадугледжвае работу з навуковай і вучэбна-метадычнай літаратурай, вывучэнне студэнтамі асобных пытанняў дысцыпліны. Падчас самастойнай работы студэнты павінны старанна вывучыць тэарэтычны матэрыял, які быў выкладзены на лекцыйных занятках; прааналізаваць і заканспектаваць матэрыял, прапанаваны выкладчыкам для самастойнага вывучэння, творча перапрацаваць і прадставіць у выглядзе рэферата.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны «Фальклорны практыкум» усяго адведзена 674 гадзіны, з якіх 326 –аўдыторныя заняткі (126 гадзін – лекцыі, 120 гадзін – практычныя заняткі, 80 гадзін – індывідуальныя заняткі); на вывучэнне раздзела «Беларускія сямейна-родавыя абрады» вучэбнай дысцыпліны «Фальклорны практыкум» прадугледжана 108 гадзін аўдыторных заняткаў (26 гадзін – лекцыі, 42 гадзіны – практычныя заняткі, 40 гадзін – індывідуальныя заняткі).

Рэкамендаваныя формы кантролю ведаў студэнтаў – залікі і экзамены.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін			
	усяго	лекц.	практ.	інд.
Уводзіны	2	2		
Раздзел І. Радзіны. Абрад і песні				
Тэма 1. Дародавы перыяд	4	2	2	
Тэма 2. Пасляродавы перыяд	4	2	2	
Тэма 3. Хрэсьбіны	2	2		
Тэма 4. Імянарачэнне. Беларуская антрапаніміка	2	2		
Тэма 5. Этнафонія радзін	22		10	12
Тэма 6. Паэзія пеставання. Дзіцячы фальклор	14		6	8
Раздзел ІІ. Вяселле. Абрад і песні				
Тэма 7. Перадвясельны перыяд	2	2		
Тэма 8. Перыяд вяселля. Першы дзень	2	2		
Тэма 9. Перыяд вяселля. Другі дзень	2	2		
Тэма 10. Этнафонія вяселля	18		10	8
Тэма 11. Жартоўныя песні і танцавальна-прыпевачная этнафонія	14		6	8
Раздзел ІІІ. Пахаванне. Абрады, звычаі, галашэнні				
Тэма 12. Перадсмяротны стан	4	2	2	
Тэма 13. Падрыхтоўка нябожчыка да пахавання	4	2	2	
Тэма 14. Пахаванне	4	2	2	
Тэма 15. Шанаванне памерлых. Дзяды	4	2	2	
Тэма 16. Пахавальныя галашэнні (прычыты)	12		4	8
Раздзел IV. Нетрадыцыйныя сямейна-родавыя абрады				
Тэма 17. Провады ў войска	4	2	2	
Тэма 18. Рэкруцкія песні	12		6	8
Тэма 19. Улазіны (уваходзіны)	2		2	
Разам…	**108**	**26**	**42**	**40**

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Уводзіны

Мэта і задачы дысцыпліны. Паняцці «сям'я», «віды сям'і», «віды шлюбаў». Вытокі беларускага сямейна-абрадавага комплексу. Яго генетычная сувязь са старажытнымі культамі і вераваннямі. Функцыянальнае прызначэнне сямейна-абрадавага комплексу. Спалучэнне сакральна-магічнай, абрадавай, цырыманіяльнай, эстэтычнай і выхаваўчай функцый. Сямейна-абрадавы комплекс беларусаў як сродак адаптацыі ў соцыуме. Адлюстраванне побыту, маралі, звычаяў і вераванняў у сямейна-абрадавым комплексе беларусаў. Сутнасць і структура сямейна-абрадавага комплексу.

Раздзел I. Радзіны. Абрад і песні

Тэма 1. Дародавы перыяд

Звычаі і абрады дародавага перыяду. Павер'і, звязаныя з перыядам цяжарнасці жанчыны. Абрадавыя дзеянні, якія суправаджаюць нараджэнне дзіцяці (адразанне і захаванне пупавіны, мадэляванне лёсу бабкай-павітухай).

Тэма 2. Пасляродавы перыяд

Першыя дні жыцця (першае кармленне, першае купанне). Адведкі: аўтэнтычны змест абраду, удзельнікі.

Тэма 3. Хрэсьбіны

Хрышчэнне. Сакральны характар і магічныя функцыі. Традыцыі выбару кумоў. Сістэма забарон і перасцярог. Застольная ўрачыстасць у гонар хрышчэння. Роля сямейнай грамады, бабкі (павітухі), кумоў, суседзяў, родзічаў. Абрад «бабінай кашы». Звычаі і абрады першага года жыцця: першы крок, першы зуб, першае пастрыжэнне. Прыказкі пра адносіны да дзяцей і прынцыпы выхавання. Захаванасць радзіннай абраднасці ў сучаснай традыцыі.

Тэма 4. Імянарачэнне. Беларуская антрапаніміка

Уласныя асабовыя імёны, мужчынскія імёны і прозвішчы, утвораныя ад іх. Жаночыя імёны. Мянушкі. Найменні асоб мужчынскага полу. Найменні асоб жаночага полу.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 5. Этнафонія радзін

Тэматыка радзінных песень, іх сімволіка. Разнастайнасць радзінных песень. Велічальныя хрэсьбінныя песні (да парадзіхі, бабкі, дзіцяці, бацькі, кума, кумы). Жартоўныя песні (пра кума і куму), прыпеўкі і прыгаворкі. Песні радзіннай (хрэсьбіннай) бяседы.

Радзінныя і хрэсьбінныя песні рэгіёнаў Беларусі. Радзінныя напевы Віцебшчыны. Хрэсьбінныя мелодыі Паазер'я.

Тэма 6. Паэзія пеставання. Дзіцячы фальклор

Паняцце «дзіцячы фальклор». Калыханкі (фантастычныя і рэалістычныя). Творы, звязаныя з гульнёй (пестункі, пацешкі, або забаўлянкі, лічылкі, песні-гульні, гульні, гульнявыя прыпеўкі). Творы, не звязаныя з гульнёй (заклічкі, маўчанкі, скорагаворкі, навывараткі, дражнілкі, небыліцы, казкі-забаўлянкі). Каляндарныя песні ў дзіцячым рэпертуары.

Раздзел II. Вяселле. Абрад і песні

Тэма 7. Перадвясельны перыяд

Суаднесенасць вясельных абрадаў са структурай беларускага народнага календара. Асноўныя этапы вясельнага абраду і іх значэнне. Сватанне. Падрыхтоўка да вяселля. «Вянкі», «Каравай». Каравайны (стаўбавы) рытуал. Прыкметы і павер'і. Любоўная магія. Прысушкі.

Тэма 8. Перыяд вяселля. Першы дзень

Малады збіраецца да маладой. Апрананне маладой. Малады прыязджае да маладой. Збор і выезд да вянца. Вянчанне. Сустрэча маладых. Застолле ў маладой. Адорванне маладой. Ад'езд да маладога. Гумар і сатыра ў вясельным абрадзе. Асаблівасці вяселля сіраты.

Тэма 9. Перыяд вяселля. Другі дзень

Застолле ў маладога. Пасцельны абрад. Адорванне маладога. Змена галаўнога ўбору маладой. Заканчэнне вяселля. Пярэзвы (гасціна, пірагі). Фальклорныя традыцыі ў сучасным беларускім вяселлі. Выкарыстанне элементаў традыцыйнага абраду ў сучасным вяселлі. Абрад вяселля ў мастацкай літаратуры. Прыказкі пра шлюб, выбар пары, адносіны ў сям'і і сямейныя абавязкі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 10. Этнафонія вяселля

Сінкрэтызм вясельнай паэзіі. Вясельная песня як неад’емная частка кожнага абрадавага дзеяння (этапу вяселля). Класіфікацыя вясельных песень, іх змест. Велічальныя песні да маладых. Каравайныя песні. Жартоўна-сатырычныя песні, прыпеўкі, прыгаворы ўдзельнікаў вяселля. Песні нявесты і іх асноўны змест. Песні сіраты. Сімвалічнае значэнне песень вяселля.

Асаблівасці мастацкіх вобразаў і паэтычнай мовы вясельных песень. Гістарычная ўстойлівасць і трываласць захавання і функцыянавання вясельных песень у народным побыце.

Драматургія і рэгіянальны каларыт этнафоніі вяселля: каравайныя песні Палесся; святочна-прыўзняты характар вясельных песень усходняга Паазер’я; лірыка-элегійны каларыт вясельных песень захаду Беларусі; трагедыйны характар вясельных галашэнняў маладой і яе маці на поўначы Беларусі (Паазер’е).

Тэма 11. Жартоўныя песні і танцавальна-прыпевачная этнафонія

Жартоўныя песні. Стыхія смешнага ў іх: гратэск, сатыра, гумар, іронія (аўтаіронія), жарт. Эстэтычна-забаўляльная і павучальная функцыі жартоўных песень. Галоўныя героі: дзед і баба, мужык і жонка, хлопец і дзяўчына і інш. Жартоўныя песні пра жывёл, птушак і насякомых. Сацыяльная сатыра. Адлюстраванне ў жартоўнай песні заган у характары і паводзінах людзей. Кампазіцыйныя асаблівасці, што спрыяюць калектыўнаму выкананню жартоўных песень: паўторы, пералічэнні, дыялагічны характар пабудовы сюжэта.

Прыпеўкі. Азначэнне і асаблівасці жанру. Прычыны мнагастайнасці народных назваў прыпеўкі. Бытаванне і сувязь прыпеўкі з танцам. Мелодыя і тэкст прыпевак. Сатыра і гумар у іх. Жартоўны сямейна-бытавы характар сюжэтаў. Нечаканасць камічнай развязкі як асноўны сюжэтна-кампазіцыйны прыём.

Традыцыйныя абрадавыя і побытавыя танцы рэгіёнаў Беларусі і іх музычнае суправаджэнне. Змест і функцыянальнасць прыпевак да традыцыйных беларускіх танцаў. Характэрныя стылістычныя рысы і музычна-выразныя сродкі выканання прыпевак. Сольная і гуртавая традыцыі выканання.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Раздзел III. Пахаванне. Абрады, звычаі, галашэнні

Тэма 12. Перадсмяротны стан

Знакі набліжэння смерці. Запрашэнне святара. Запрашэнне «мяртвячых». Звычай перакладвання паміраючага на зямлю. Звычай акурвання паміраючага. Прыкметы і павер'і.

Тэма 13. Падрыхтоўка нябожчыка да пахавання

Апавяшчэнне пра смерць. Рытуалы абмывання і пераапранання памерлага. Адзенне для памерлага. Выраб труны і перанос у яе нябожчыка. Наведванне роднымі і суседзямі памерлага ў яго хаце.

Тэма 14. Пахаванне

Пахавальныя звычаі ў Беларусі і іх сувязь са старажытным культам продкаў. Вынас труны з нябожчыкам з хаты. Шэсце пахавальнай працэсіі на могілкі. Падрыхтоўка магілы і пахаванне. Пахаванне дзіцяці. Народныя традыцыі і павер'і, звязаныя з праявядзеннем памерлага ў апошні шлях і публічным выражэннем жалобы. Адлюстраванне ў пахавальным абрадзе культу продкаў і іншых старажытных вераванняў і культаў. Захаванасць пахавальнай абраднасці ў сучаснай традыцыі. Прыказкі пра смерць, адносіны да яе, сіроцтва.

Тэма 15. Шанаванне памерлых. Дзяды

Памінкі: сітуацыйныя (3, 6, 9, 40 дзён і г.д.) і каляндарныя (Дзяды масленічныя, троіцкія і восеньскія і Радаўніца). Культ продкаў і яго сувязь з культам плоднасці.

Тэма 16. Пахавальныя галашэнні (прычыты)

Галашэнне як унікальны песенна-рэчытатыўны жанр: імправізацыйны характар, эмацыянальная напружанасць, суаднесенасць з традыцыйнай паэтыкай. Месца пахавальных галашэнняў (прычытаў) у пахавальным рытуале. Традыцыя сольных (адзіночных) жаночых пахавальных галашэнняў (удавіныя, сіроцкія пахавальныя прычыты). Падзел галашэнняў у адпаведнасці з адрасатам. Светапоглядны характар пахавальных галашэнняў, міфалагічныя ўяўленні (пра смерць і вечнасць, няскончанасць кругавароту жыцця і інш.). Паэтычны змест пахавальных галашэнняў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Імправізацыйнасць мелодыкі пахавальных прычытаў, шчыльная сувязь са словам. Стылі інтанавання пахавальных галашэнняў, іх разнавіднасці (па Т. Б. Варфаламеевай): гутарковы (паўночны захад Гродзеншчыны), песенны (лакалізаваны пераважна ў цэнтральным Палессі), напеўна-рэчытатыўны (паўсюдна). Пахавальныя галашэнні ў наш час.

Раздзел IV. Нетрадыцыйныя сямейна-родавыя абрады

Тэма 17. Провады ў войска

Гісторыя ўзнікнення абраду (Пятроўская ваенная рэформа ў Беларусі пачатку XVIII ст.). Першыя рэкруцкія наборы ў Беларусі 1794 г. (Магілёўшчына, Полаччына). Ваенная рэформа 1874 г., замена рэкруцкага набору ўсеагульнай воінскай (салдацкай) павіннасцю.

Рытуалы абраду: паездка нававбранца з роднымі ў храм, дзе за яго здароўе служылі абедню, развітанне з аднавяскоўцамі – абход будучым салдатам родных і знаёмых у сваёй вёсцы, вечар-провады, ад'езд на зборны пункт, на якім будучага воіна аплаквалі і благаслаўлялі «чэсна служыць Айчыне». Рытуалы і магічныя дзеянні, «каб хлопец жывым і здаровым вярнуўся назад».

Тэма 18. Рэкруцкія песні

Драматызм і трагедыйнасць паэтычных тэкстаў рэкруцкіх песень. Інтанацыйны строй рэкруцкіх напеваў, іх сувязь з журботна-прычытнай гаворкай. Сувязь стылістычных эталонаў рэкруцкага меласу са стылявымі асаблівасцямі познетрадыцыйнай народнай песеннай класікі.

Паэтычныя вобразы і сюжэты песень. Пранікненне паэтычных вобразаў старажытнай сялянскай песеннай лірыкі, сюжэтаў старадаўніх балад. Заліхвацкасць выгуковых формул, воклічнасць прыпеваў. Лірычныя салдацкія песні. Песні пра вайну 1812 г., Першую сусветную вайну і інш.

Тэма 19. Улазіны (уваходзіны)

Асаблівасці будаўніцтва традыцыйнага народнага жылля. Выбар месца для хаты, падрыхтоўка і апрацоўка драўніны, закладка фундамента (закладзіны), узвядзенне страхі (кветка). Перасяленне ў новую хату. Рытуалы, накіраваныя на шчаслівае і заможнае пражыванне пэўнай сям'і на новым месцы.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. *Беларускія* народныя абрады / уклад. Л. П. Касцюкавец. – Мінск : Беларусь, 1994. – 128 с.

2. *Беларускія* народныя гульні і забавы / уклад. К. Л. Лабачэўская. – Мінск : Беларусь, 1996. – 31 с.

3. *Беларускія* народныя танцы, карагоды і гульні / уклад. В. С. Семенякоў. – Мінск : БелСЭ, 1989. – 125 с.

4. *Беларусы.* Грамадскія традыцыі / рэдкал.: В. М. Бялявіна [і інш.]. – Мінск : Беларус. навука, 2002. – 606 с. : іл.

5. *Дзіцячы* фальклор / рэдкал.: В. К. Бандарчык [і інш.]. – Мінск : Навука і тэхніка, 1972. – 736 с.

6. *Традыцыйная* мастацкая культура беларусаў : у 6 т. / Т. Б. Варфаламеева, В. І. Басько, М. А. Козенка [і інш.]. – Мінск : Беларус. навука, 2001. – Т. 1 : Магілёўскае Падняпроўе. – 797 с.

7. *Традыцыйная* мастацкая культура беларусаў : у 6 т. / Т. Б. Варфаламеева, В. І. Басько, М. А. Козенка [і інш.]. – Мінск : Беларус. навука, 2004. – Т. 2 : Віцебскае Падзвінне. – 910 с.

8. *Традыцыйная* мастацкая культура беларусаў : у 6 т. Т. 3 : Гродзенскае Панямонне : у 2 кн., кн. 1 / В. І. Басько [і інш.] ; агул. рэд. Т. Б. Варфаламеевай ; кн. 2 / А. М. Боганева [і інш.] ; агул. рэд. Т. Б. Варфаламеевай. – Мінск : Беларус. навука, 2006.

9. *Традыцыйная* мастацкая культура беларусаў : у 6 т. Т. 4 : Брэсцкае Палессе : у 2 кн., кн. 1 / В. І. Басько [і інш.] ; агул. рэд. Т. Б. Варфаламеевай ; кн. 2 / А. М. Боганева [і інш.] ; агул. рэд. Т. Б. Варфаламеевай. – Мінск : Выш. шк., 2009.

10. *Традыцыйная* мастацкая культура беларусаў : у 6 т. Т. 5 : у 2 кн., кн.1 : Цэнтральная Беларусь / В. І. Басько [і інш.] ; агул. рэд. Т. Б. Варфаламеевай. – Мінск : Выш. шк., 2010. – 847 с.

Дадатковая

1. *Беларуская* міфалогія : энцыкл. слоўн. / С. Санько, Т. Валодзіна, У. Васілевіч [і інш.]. – Мінск : Беларусь, 2004. – 506 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

2. Беларускі фальклор : Жанры, віды, паэтыка : у 6 кн. / рэдкал.: А. С. Фядосік (гал. рэд.) [і інш.] ; АН Беларусі, Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору. – Мінск : Беларус. навука, 2001–2006.

3. Беларусы / Г. А. Барташэвіч, Т. В. Валодзіна, А. І. Гурскі [і інш.]. – Мінск : Беларус. навука, 2004. – Т. 7 : Вусная паэтычная творчасць. – 586 с.

4. Восточно-славянский фольклор : слов. науч. и нар. терминологии / АН Беларуси, Ин-т искусствоведения, этнографии и фольклора им. К. Крапивы ; редкол.: К. П. Кабашников (отв. ред.) [и др.]. – Минск : Навука і тэхніка, 1993. – 478 с.

5. Ліцвінка, В. Д. Калыханкі і забаўлянкі: фальклорны зборнік / В. Д. Ліцвінка. – Мінск : РЦЭВД, 1992. – 48 с.

6. Пропп, В. Я. Собрание трудов : Поэтика фольклора / В. Я. Пропп. – М. : Лабиринт, 1998. – 351 с.

7. Сучкоў, І. І. Фальклорны тэатр беларусаў : праблемы паэтыкі і эстэтыкі (на матэрыяле XVIII–XX стст.) / І. І. Сучкоў. – Мінск : БДУК, 2004. – 306 с.

8. Сысоў, У. М. З крыніц спрадвечных / У. М. Сысоў. – Мінск : Выш. шк., 1997. – 415 с.

9. Сям'я і сямейны быт беларусаў / рэдкал.: В. М. Бялявіна [і інш.]. – Мінск : Навука і тэхніка, 2002. – 345 с.

10. Чистов, К. В. Народные традиции и фольклор : Очерки теории / К. В. Чистов. – Л. : Наука, 1986. – 303 с.

Літаратура для самастойнай работы студэнтаў

1. Арлова, Г. П. Беларуская народная педагогіка / Г. П. Арлова. – Мінск : Нар. асвета, 1993. – 120 с.

2. Афанасьев, А. Н. Поэтические воззрения славян на природу : опыт сравнительного изучения славянских преданий и верований в связи с мифическими сказаниями других родственных народов : в 3 т. / А. Н. Афанасьев. – М. : Соврем. писатель, 1995. – Т. 1. – 212 с.

3. Беларуская «народная Біблія» ў сучасных запісах / уступ. артыкул, уклад. і камент. А. М. Боганевай. – Мінск : Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2010. – 166 с.

4. Беларускі фальклор : хрэстаматыя / склад.: К. П. Кабашнікаў, А. С. Ліс, А. С. Фядосік, І. К. Цішчанка. – Мінск : Выш. шк., 1985. – 749 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

5. *Богатырев, П. Г.* Фольклор как особая форма творчества / П. Г. Богатырев, Р. О. Якобсон // Вопросы народного творчества. – М. : Искусство, 1971. – С. 369–383.
6. *Богданов, К. А.* Повседневность и мифология. Исследования по семиотике фольклорной действительности / К. А. Богданов. – СПб. : Искусство, 2001. – 439 с.
7. *Богданович, А. Я.* Пережитки древнего миросозерцания у белорусов : Этнографический очерк / А. Я. Богданович. – Гродно : Губернская тип., 1895. – 185 с.
8. *Грамадскі* быт і культура гарадскога насельніцтва Беларусі / В. К. Бандарчык, Л. І. Мінько, Г. І. Каспяровіч [і інш.]. – Мінск : Навука і тэхніка, 1990. – 248 с. : іл.
9. *Грамадскі* быт і культура сельскага насельніцтва Беларусі / В. К. Бандарчык, Л. І. Мінько, Г. І. Каспяровіч [і інш.]. – Мінск : Навука і тэхніка, 1993. – 256 с. : іл.
10. *Грымаць, А. А.* Народная педагогіка беларусаў / А. А. Грымаць, Л. М. Варанецкая, У. В. Пашкевіч. – Мінск : Ул. М. Скакун, 1999. – 256 с.
11. *Дзіцячы* фальклор / рэд. К. П. Кабашнікаў. – Мінск : Навука і тэхніка, 1972. – 654 с.
12. *Дзіцячы* фальклор : зборнік фальклорных матэрыялаў / рэдкал.: У. А. Васілевіч [і інш.]. – Мінск : БДПУ, 2006. – 359 с.
13. *Мальдзіс, А.* Як жылі нашыя продкі ў XVIII ст. / А. Мальдзіс. – Мінск : Ураджай, 2001. – 178 с.
14. *Традыцыі* матэрыяльнай і духоўнай культуры ўсходняга Палесся : матэрыялы Міжнар. навук. канф. – Гомель : ГДУ, 2004. – Ч. 1. – 272 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Крытэрыі ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці студэнтаў

Адзнака	Паказальнікі адзнакі
1 (адзін)	Веданне студэнтам асобных фактаў, з’яў і тэрмінаў вывучаемай дысцыпліны
2 (два)	Устойлівая фіксацыя ў памяці студэнта асобных фактаў, з’яў і тэрмінаў вывучаемай дысцыпліны
3 (тры)	Аднаўленне студэнтам часткі праграмнага матэрыялу па памяці. Ізаляванасць ведаў па асобных тэмах, персаналіях, крыніцах
4 (чатыры)	Недастаткова сістэмнае ўсведамленне студэнтам вывучаемай дысцыпліны (сацыяльна-гістарычных працэсаў, фактараў уплыву на іх развіццё і інш.). Веданне навуковай і даведачнай літаратуры па сямейна-абрадавым фальклоры
5 (пяць)	Усведамленне большай часткі праграмнага вучэбнага матэрыялу (апісанне аб’ектаў вывучэння з тлумачэннем момантаў пераемнасці і ўзаемаўплываў). Наяўнасць неістотных памылак
6 (шэсць)	Сістэмнае ўсведамленне большай часткі праграмнага вучэбнага матэрыялу. Веданне асноўнай навуковай літаратуры па дысцыпліне. Наяўнасць неістотных памылак
7 (сем)	Поўныя, трывалыя веды. Разгорнутае апісанне і тлумачэнне аб’ектаў вывучэння, раскрыццё сутнасці з’яў і фармуліроўка вывадаў. Уменне аналізаваць рэгіянальныя асаблівасці сямейна-абрадавых комплексаў з улікам набытых ведаў. Наяўнасць адзінкавых неістотных памылак
8 (восем)	Поўныя, трывалыя, глыбокія веды. Свабоднае аперыраванне вучэбным матэрыялам дысцыпліны. Раскрыццё сутнасці тэарэтычных пытанняў, пацвярджэнне аргументамі і фактамі. Веданне асноўнай і дадатковай літаратуры па дысцыпліне. Наяўнасць адзінкавых неістотных памылак
9 (дзевяць)	Сістэмнае веданне студэнтам сямейна-абрадавага фальклору. Раскрыццё сутнасці тэарэтычных пытанняў, пацвярджэнне аргументамі і фактамі. Уменне аналізаваць з’явы традыцыйнай духоўнай культуры з улікам набытых ведаў, карыстацца навуковай літаратурай па пытаннях дысцыпліны. Наяўнасць адзінкавых неістотных памылак
10 (дзесяць)	Глыбокае асэнсаванне вывучаных з’яў. Разуменне студэнтам агульнатэарэтычных пытанняў сямейна-абрадавага фальклору, актуальных праблем навукі. Уменне прымяняць свае веды ў кантэксце прафесійнай дзейнасці, аналізаваць з’явы традыцыйнай духоўнай культуры з улікам набытых ведаў, карыстацца навуковай літаратурай па пытаннях вывучаемай дысцыпліны

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Пералік рэкамендуемых сродкаў дыягностыкі

Ацэнка і дыягностыка дасягненняў студэнтаў выконваецца паэтапна і ўключае:

– вуснае апытанне студэнтаў падчас занняткаў;
– выступленні на практычных і індывідуальных занятках;
– напісанне рэфератаў па асобных раздзелах дысцыпліны;
– напісанне дакладаў на навуковыя канферэнцыі;
– выніковы кантроль у форме залікаў і экзаменаў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Вучэбнае выданне

ФАЛЬКЛОРНЫ ПРАКТЫКУМ
Раздзел 2. БЕЛАРУСКІЯ СЯМЕЙНА-РОДАВЫЯ АБРАДЫ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці 1-18 01 01 Народная творчасць (па напрамках), напрамку спецыяльнасці 1-18 01 01-05 Народная творчасць (фальклор)

Карэктар В. Б. Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар А. У. Гіцкая

Падпісана ў друк 2014. Фармат 60x84 $^{1}/_{16}$.
Папера пісчая № 2. Рызаграфія.
Ум. друк. арк. 1,05. Ул.-выд. арк. 0,61. Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
ЛИ № 02330/0003939 ад 19.05.2011.
ЛП № 02330/456 ад 23.01.2014.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ